

DOI: <http://doi.org/10.32750/2026-0136>

УДК 657, 502.31

JEL Classification: F20, M41, Q20

Сулима Мар'яна Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри фінансів

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0002-5297-7388

e-mail: m.sulyma@kubg.edu.ua

ТРАНСФОРМАЦІЯ МСФЗ: ВІД ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДО СТАНДАРТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті досліджено трансформацію системи Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) протягом останніх 5 років. Проаналізовано їхній практичний вплив на діяльність та звітність вітчизняних підприємств. Розглянуто період 2020–2025 рр., який був насичений як запланованими, так і непередбачуваними змінами у відповідь на глобальні події (пандемія COVID-19, інфляція). Основна увага приділена таким ключовим змінам, як впровадження МСФЗ 17 «Договори страхування» та МСФЗ 18 «Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності». Досліджено також важливі поправки до існуючих стандартів МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», МСФЗ 16 «Оренда», МСБО 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». У статті розглянуто не лише технічні зміни, але й їхні наслідки для показників, бізнес-процесів, систем даних та прийняття рішень компаніями. Також вивчено інтеграцію нефінансової звітності, зокрема, вплив діяльності Ради з міжнародних стандартів звітності щодо сталого розвитку (PMCCP) та впровадження МСФЗ S1 «Загальні вимоги до розкриття фінансової інформації, пов'язаної зі сталим розвитком» та МСФЗ S2 «Розкриття інформації, пов'язаної зі зміною клімату». У статті визначено, як ці зміни вимагають від бізнесу модернізації облікових систем для відповідності новим вимогам МСФЗ, оновлення облікових політик, перегляду ключових фінансових показників (EBITDA та прибуток) та посилення внутрішнього контролю.

Ключові слова: МСФЗ; ESG-звітність; фінансова звітність; облікові політики; бізнес.

ВСТУП

Світ фінансів та бізнесу постійно перебуває в динаміці, і МСФЗ — не виключення. Вони виступають універсальною мовою, яка забезпечує прозорість та порівнянність фінансової інформації по всьому світу. Проте, останні п'ять років (2020–2025 рр.) стали періодом важливої трансформації стандартів, викликаної як запланованими регуляторними ініціативами, так і необхідністю оперативно реагувати на глобальні економічні виклики. Цей період був відзначений не лише завершенням та впровадженням таких фундаментально нових стандартів, як, наприклад, МСФЗ 17 «Страхові контракти», що кардинально змінив підходи до обліку в цілій галузі, але й серією критичних поправок, спрямованих на подолання наслідків пандемії COVID-19 та управління ризиками, пов'язаними з високою інфляцією та економічною нестабільністю. Втім, найбільш виразною тенденцією, що підкреслює актуальність дослідження було усвідомлення того, що тільки фінансових показників недостатньо для повної оцінки вартості та ризиків компанії, створення у 2021 році Міжнародної ради зі стандартів сталого розвитку (PMCCP) та активна робота над стандартами ESG-звітності. Рада функціонує під керівництвом Фонду МСФЗ для уніфікації звітності та розробляє єдині глобальні стандарти (МСФЗ S1 та S2) для розкриття інформації про кліматичні та екологічні ризики, що підвищує прозорість для інвесторів. Так, МСФЗ S1 та S2 були затверджені у 2023 році і встановили ключові рекомендації до розкриття фінансової інформації, пов'язаної зі сталим розвитком. Ці зміни вимагають від підприємств у всьому світі фундаментального

перегляду того, як вони вимірюють, звітують та повідомляють про свої показники сталого розвитку поряд з традиційними фінансовими показниками.

Постановка проблеми. Попри те, що МСФЗ є основою довіри у світовій економіці, безпрецедентна швидкість та складність їхніх змін за останні п'ять років (2020–2025 рр.) створили проблеми їх адаптації для бізнесу, інвесторів та фахівців сфери фінансів, обліку та аудиту. Адже, має місце значний розрив між теоретичними вимогами нових стандартів та практичною готовністю компаній інтегрувати ці складні зміни у своє програмне забезпечення, фінансові моделі та внутрішні процеси. Через зміни в методах оцінки активів та визнання доходів стає неможливим коректно порівняти динаміку фінансових результатів у часі. Фінансові аналітики та інвестори стикаються з проблемою правильної інтерпретації оновлених показників прибутку, рентабельності та боргового навантаження. Фінансова звітність історично ігнорувала нефінансові ризики, але формування глобальних стандартів ESG-звітності вимагає інтеграції цих даних. Проблема полягає у відсутності єдиного підходу та методології для збору, аудиту та розкриття якісних та кількісних ESG-даних поряд із традиційними фінансовими показниками. Фахівці у сфері фінансів та обліку намагаються встигати за змінами. Втім, це створює ризик некоректного застосування стандартів, що призводить до зниження довіри інвесторів, аудиторських зауважень та штрафів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичні аспекти впровадження МСФЗ у світі та в Україні досліджували Леженко, Л. І., & Кругла, М. М. (2024). У своєму дослідженні автори узагальнили напрямки наукових досліджень щодо поширення МСФЗ в Україні [1]. Костякова, А. (2025) окреслила проблеми гармонізації національної системи бухгалтерського обліку України з МСФЗ, концептуальні розбіжності між НП(С)БО та МСФЗ та виокремила стандарти МСФЗ, що не мають аналогів у національному обліку, а також запропонувала заходи щодо ефективного впровадження МСФЗ [2]. Акімова, Н., Наумова, Т., Азадєн, А., Козуб, В., & Козуб, С. (2022) запропонували модель трансформації бухгалтерської звітності у формат управлінських звітів, адаптованих до вимог МСФЗ [3]. У праці Усатенко, О.В. (2025) уточнено економічний зміст ключових принципів, що призвело до підвищення адаптивності облікової політики підприємств та формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень [4]. Зубілевич, С. (2023) досліджувала питання розкриття невизначеності через війну у фінансовій звітності за МСФЗ [5].

У той же час Szekeres, A. (2025) зосереджується на дослідженні впливу переходу на МСФЗ у контексті компаній, що працюють в угорському бухгалтерському середовищі. Встановлено, що перехід на МСФЗ не має суттєвого впливу на чистий прибуток угорських компаній [6]. Наслідки переходу щодо МСФЗ на основі аналізу Du-Pont вивчали автори Szekeres A., Ildikó O., Tömöri, G. (2026) [7]. Шарма А. & Бансал М. (2025) досліджували можливості та проблеми, пов'язані з прийняттям МСФЗ 16 «Оренда» в аеропортах [8]. У праці Бакри АЕА (2025) проаналізовано наслідки впровадження МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» на ефективність банків арабської держави Перської затоки. Так, очікуване резервування на основі збитків, яке вимагається МСФЗ 9, посилює контроль над кредитним ризиком, але одночасно обмежує кредитну спроможність та послаблює фінансовий стан [9]. Попри вагомий внесок науковців та дослідників, деякі аспекти усе ще залишаються поза увагою наукової спільноти.

Мета статті — дослідити еволюцію МСФЗ за останні п'ять років, оцінити нові вимоги щодо розкриття інформації про сталий розвиток та з'ясувати, як інтеграція показників сталого розвитку змінює підходи до оцінки вартості та прозорості компаній.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.

МСФЗ постійно розвиваються, оновлюються та удосконалюються, щоб відповідати потребам сучасного бізнесу та інвесторів у всьому світі. Ці зміни спрямовані на підвищення якості та порівнянності фінансової інформації, а також на забезпечення того, щоб звітність відображала економічну сутність операцій. Загалом, вектор розвитку МСФЗ сьогодні визначається такими ключовими напрямками:

1. Орієнтацію на корисність інформації для користувачів, а не на суворе дотримання формальних процедур.
2. Роль фінансових інструментів, їх облік та відображення у звітності (наприклад, деривативи та хеджування).
3. Вплив інновацій — розвиток стандартів для відображення цифрових активів (криптовалюта, блокчейн), а також використання технологій для автоматизації процесів обліку та звітності.
4. Взаємодія з стандартами стійкого розвитку (ESG).
5. Залучення стейкхолдерів до процесу розробки та впровадження стандартів.

За останні декілька років МСФЗ зазнали суттєвих змін. Так, у дослідженні Костякової, А. (2025) визначено, що перший офіційний перехід на МСФЗ в Україні відбувся у 2012 році згідно внесених змін 2011 року в Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [10] і стосувався підприємств, що становлять суспільний інтерес, банків та публічних акціонерних товариств. У 2013–2015 рр. розширилось коло підприємств, що могли добровільно переходити на МСФЗ. У 2017 р. відбулось оновлення визначення підприємств, що становлять суспільний інтерес [2]. Відтак, шлях українських компаній став невід'ємною частиною глобального процесу трансформації МСФЗ.

Визначальний вплив на сучасну облікову практику справило впровадження у 2018–2019 роках оновлених редакцій МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», МСФЗ 15 «Доходи від контрактів з клієнтами» та МСФЗ 16 «Оренда». Трансформація цих стандартів торкнулася таких аспектів:

новий підхід до класифікації та оцінки фінансових інструментів, а також нові вимоги до обліку кредитних ризиків; нові принципи визнання доходів, які застосовуються до більшості контрактів з клієнтами; новий підхід до обліку оренди, який вимагає від багатьох компаній визнавати активи та зобов'язання за операційною орендою.

У 2020 році поправки були внесені до МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу», МСБО 1 «Подання фінансової звітності» та МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». У 2021 році, крім змін до МСБО 12 «Податок на прибуток» та МСБО 21 «Вплив зміни обмінних валютних курсів», планувався запуск нового стандарту МСФЗ 17 «Страхові контракти», проте його реліз було перенесено на 2023 рік.

У березні 2021 року вийшла поправка до МСФЗ 16 «Оренда», яка ще на рік продовжила пільги для орендарів. Рада МСФЗ дозволила орендарям не оцінювати, чи є орендна поступка, яка пов'язана з COVID-19, модифікацією угоди з оренди. До поступок могли входити як кредитні канікули, так і відстрочка орендних платежів на певний період. Згідно з останньою поправкою, орендар застосовував поступки лише до тих пільг з оренди, які були пов'язані з пандемією COVID-19. І лише за дотримання таких трьох умов: 1) скорочення орендних платежів призводить до перегляду суми відшкодування за оренду таким чином, що вона залишається в колишньому розмірі або стає менше суми відшкодування до зміни; 2) зниження стосується лише платежів за оренду, які підлягали сплаті до 30 червня 2022 року; 3) немає суттєвих змін за інших умов угоди оренди.

Крім того, реформа базової відсоткової ставки IBOR сприяла внесення правок до п'яти стандартів, пов'язаних із реформою за базовими відсотковими ставками [11]. Слід зазначити, що IBOR (Interbank Offered Rate) — це відсоткова ставка на міжбанківському ринку, що слугує універсальним орієнтиром вартості ресурсів, за якими фінансові установи здійснюють взаємне кредитування. Ключовим прикладом тут слугує LIBOR, який переважно замінюється на новіші «безризикові ставки» (RFR) через скандали та ненадійність. Основна частина IBOR припинила існування після 2021 року [12].

Так, були доповнені стандарти МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» положеннями про хеджування. Згідно з поправкою, заміна ставок в наявних фінансових інструментах повинна розглядатись як зміна плаваючої відсоткової ставки. А зміни до документації з хеджування можна вносити, не припиняючи відносин хеджування. Крім того, додали до стандарту МСФЗ 16 «Оренда» пункти, за якими орендар повинен враховувати заміну ставок в наявних угодах як модифікацію договору з повторною оцінкою зобов'язання з оренди. У стандарті МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» з'явилися нові вимоги, як розкривати інформацію про управління переходом на ставки RFR та пов'язані з ними ризиками. А також інформацію про фінансові інструменти, які ще не перейшли на RFR у розбивці за кожною значущою ставкою IBOR. У МСФЗ 4 «Страхові контракти» додали положення про зміну основи для визначення грошових потоків за угодами, викликану реформою IBOR. Поправка стосується страховиків, які застосовують тимчасове звільнення від застосування МСФЗ 9 [11]. Так, з 2025 року більшість ставок IBOR, зокрема і LIBOR уже не публікуються, оскільки процес переходу на безризикові ставки (RFR) завершився. У 2025 році ключовим є моніторинг умов конвертації залишків IBOR та застосування fallback-угод [12].

У 2021 р. також стартувало подання звітів за МСФЗ обов'язково в електронному форматі XBRL [2]. Проєкт розробив Комітет з МСФЗ та щорічно його оновлює з урахуванням вимог до подання звітності. У 2021 році фонд МСФЗ опублікував IFRS Тахопому 2021 з передбачуваними змінами «Technology Update». Зміни відображають розвиток технологій, що лежать в основі Таксономії або належать до неї. Враховують відмінності у стандартах та практиках, а також покликані підтримувати використання Таксономії МСФЗ у різних нормативних середовищах.

Слід зауважити, що у 2022 році нових стандартів прийнято не було, але, набули чинності поправки до деяких МСФЗ. Так, у МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу» оновили посилання на Концептуальні основи фінансової звітності, без зміни вимог до бухгалтерського обліку для об'єднань бізнесу. Нове посилання дозволяє визначити, що є активом або зобов'язанням при об'єднанні бізнесу. Крім того, у МСФЗ 3 є новий виняток щодо зобов'язань та умовних зобов'язань. Організація, що застосовує МСФЗ 3, має за деякими видами зобов'язань звертатись до МСФЗ 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» або до Інтерпретації IFRIC 21, а не до Концептуальних основ фінансової звітності 2018 року [13]. Без цього винятку організації довелося б визнавати деякі зобов'язання при об'єднанні бізнесу, які вона не визнавала б за МСФЗ 37. Також покупець не зобов'язаний визнавати умовні активи, що визначають за МСФЗ 37 на дату придбання.

Поправка до МСБО 16 «Основні засоби» стосувалась виручки до використання за призначенням. Згідно з МСБО16, вартість активу включає будь-які витрати на його доставку та підготовку до експлуатації, включно з витратами на перевірку належного функціонування активу. Поправка до МСБО 16 забороняє компаніям віднімати від вартості основних засобів суми, отримані від продажу вироблених об'єктів чи виробів,

доки організація готує цей актив до використання. Натомість компанія повинна визнавати доходи від таких продажів разом із витратами у складі прибутку або збитку. Для оцінки вартості таких активів організація повинна застосовувати МСБО 2 «Запаси» без урахування амортизації, оскільки актив ще не готовий до цільового використання. Відповідно до МСФЗ 37, обтяжливим вважають договір, за яким неминучі витрати на виконання зобов'язань перевищують очікувані економічні вигоди. Виправлення визначає, які витрати компанія повинна включати під час оцінки збитковості договору. Так, у прямі витрати на виконання входять: додаткові витрати на виконання такого договору (наприклад, прямі витрати на оплату праці та матеріалів); розподіл інших витрат, що безпосередньо відносять до виконання договорів (наприклад, розподіл амортизаційних відрахувань стосовно об'єкта основних засобів, що використовують для виконання договору). Оскільки раніше деякі організації включали у витрати виконання договору лише додаткові витрати, застосування поправки дозволить визнавати великий обсяг резервів під обтяжливі договори.

Поліпшення включають незначні зміни до МСФЗ 1 «Перше застосування міжнародних стандартів фінансової звітності», поправки до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та МСБО 41 «Сільське господарство». У поправці до МСФЗ 9 зазначено, які платежі потрібно включати до «10% тесту» для припинення визнання фінансових зобов'язань. Наприклад, у тест не включатимуть витрати чи платежі на користь третіх сторін. Зміна до МСФЗ 1 стосується дочірніх підприємств, які вперше застосовують МСФЗ. Дочірній організації дозволять використовувати звільнення, якщо вона почала використовувати МСФЗ пізніше материнської компанії. Організації, які застосовують це звільнення, зможуть оцінювати накопичені курсові різниці, показуючи суми, відображені материнською організацією та накопичені з дати її переходу на МСФЗ. Ця поправка також стосується асоційованих та спільних підприємств, які користуються тим самим звільненням МСФЗ 1. В МСБО 41 «Сільське господарство» видалено вимогу щодо виключення грошових потоків для оподаткування оцінкою за справедливою вартістю. Очікується, що поправка допоможе дотримуватись вимог щодо дисконтування грошових потоків після оподаткування. В МСБО 16 прибрали приклад платежів орендодавця, які стосуються поліпшень орендованого майна. Така поправка дозволить уникнути розбіжностей щодо обліку покращень орендованого майна [11].

З 1 січня 2023 року набув чинності новий МСФЗ 17 «Договори страхування», який замінив МСФЗ 4. Новий стандарт спрямований на підвищення прозорості в обліку страхових контрактів. Він встановлює принципи визнання, оцінки, подання та розкриття інформації за страховими договорами. Цю інформацію застосовують користувачі фінансової звітності для оцінки впливу подібних договорів на фінансовий стан, результати та грошові потоки компанії. Перехід на МСФЗ 17 відбувається ретроспективно. Компанії повинні застосовувати новий МСФЗ 17 до власних випущених договорів страхування, включно з контрактами перестрахування. А також до утримуваних договорів перестрахування та випущених інвестиційних контрактів з умовами дискреційної участі.

Крім того, з початку 2023 року набули чинності й інші виправлення до певних стандартів. Зміни до МСБО 1 «Подання фінансової звітності» та Положення з практики МСФЗ 2 «Здійснення суджень про суттєвість» торкнулися розкриття поняття «істотних» облікових політик. Замінили вимогу про розкриття суттєвої інформації про облікову політику та роз'яснили, яким чином підприємства мають застосовувати концепцію «суттєвості» у процесі ухвалення рішень щодо розкриття облікових політик.

Зміни в МСБО 8 «Облікові політики, зміни в бухгалтерських оцінках та помилки» у контексті визначення облікових оцінок. Поправки уточнюють різницю між змінами облікових політик та облікових оцінок, а також визначають облікові оцінки як грошові суми у фінансових звітах щодо яких є невизначеність в оцінці. Різниця важлива, оскільки зміни в обліковій політиці зазвичай передбачають ретроспективне перерахування, а зміни в облікових оцінках застосовують перспективно. Також поправки до МСБО 8 описують взаємозв'язок між обліковою політикою та оцінками, зазначаючи, що підприємство визначає облікову оцінку для досягнення встановленої мети.

Зміни до МСБО 12 «Податки на прибуток» уточнюють, як підприємства повинні враховувати відкладені податки на такі операції, як оренда, та зобов'язання, пов'язані з виведенням з експлуатації. Тепер всі суб'єкти господарювання мають визнавати відстрочений податковий актив та відстрочене податкове зобов'язання щодо тимчасових різниць, що виникають під час первісного визнання оренди, та зобов'язання, пов'язані з виведенням з експлуатації.

Також у червні 2023 року Рада МСФЗ опублікувала Міжнародну Податкову Реформу — Типові правила другого компонента (поправки до МСБО 12). Ці зміни визначають особливості обліку та розкриття інформації про податки на прибуток, що виникають внаслідок впровадження типових правил, опублікованих Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Поправки вводять тимчасове обов'язкове виключення обліку відстрочених податків, що виникають у результаті впровадження типових правил другого компонента. А також описують цільові вимоги до розкриття інформації, щоб допомогти інвесторам краще зрозуміти ризики компанії з податку на прибуток, пов'язані з реформою, особливо на момент введення та набрання чинності відповідним законодавством [11].

У 2024 році було введено в дію два нові галузеві стандарти сталого розвитку — МСФЗ S1 «Загальні вимоги до розкриття фінансової інформації, пов'язаної зі сталим розвитком» та МСФЗ S2 «Розкриття інформації, пов'язаної зі зміною клімату», які встановлюють вимоги до розкриття фінансової інформації, пов'язаної зі сталим розвитком. Вони встановлюють вимоги до розкриття інформації про ризики та можливості, пов'язані зі сталим розвитком та зміною клімату, які можуть вплинути на грошові потоки підприємства, доступ до фінансування або на вартість капіталу. Ці два стандарти — перші кроки у реалізації бачення Міжнародної ради зі стандартів сталого розвитку (ISSB) щодо створення глобальної основи для звітності у галузі сталого розвитку. Насамперед вони орієнтовані на інвесторів і дають чітке уявлення, яку звітність компанії мають надавати, щоб відповідати потребам глобальних ринків капіталу. Так, МСФЗ S1 містить низку вимог до розкриття інформації, що дозволяють компаніям повідомляти інвесторів про ризики та можливості, пов'язані зі стійкістю у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі. МСФЗ S2 встановлює вимоги до розкриття інформації, пов'язаної з кліматом, і призначений для використання з МСФЗ S1. Впровадження відбувається поступово: у перший рік компанії зможуть обмежитися розкриттям інформації про кліматичні ризики згідно з МСФЗ S2, а з другого року мають публікувати дані згідно з вимогами МСФЗ S1. На час перехідного періоду організація РМССР планує створити робочу групу підтримки компаній, які застосовують нові стандарти.

Крім того, у 2024 році були прийняті поправки до деяких МСФЗ. Зокрема, дві поправки до МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності». Перша стосувалась класифікації зобов'язань. Відповідно до змін зобов'язання класифікують як поточні та непоточні. Так, зобов'язання класифікується як непоточне, якщо компанія має право відстрочити врегулювання зобов'язання як мінімум на

12 місяців. І таке право має існувати на дату закінчення звітного періоду незалежно від того, чи планує підприємство користуватися цим правом. Якщо право відстрочити врегулювання зобов'язання залежить від виконання підприємством певних умов, то таке право існує на дату закінчення звітного періоду, лише якщо підприємство виконало всі умови до цієї дати. Друга поправка стосується непоточних зобов'язань зі спеціальними умовами і передбачає, що підприємство може класифікувати зобов'язання, що виникають за кредитною угодою, як непоточні, якщо право підприємства відстрочити погашення цих зобов'язань зумовлене виконанням спеціальних умов протягом 12 місяців після завершення звітного періоду. Також тепер у примітках до фінансової звітності необхідно розкрити інформацію, яка дозволить користувачам усвідомити ризик того, що зобов'язання можуть підлягати поверненню протягом 12 місяців після завершення звітного періоду. А саме: інформацію про спеціальні умови, коли підприємство їх має виконати; балансову вартість пов'язаних зобов'язань; а також факти та обставини, пов'язані з виконанням цих умов.

У МСФЗ 16 внесли поправку, яка пояснює, як компаніям відображати в обліку продаж та зворотну оренду після дати операції. Тепер продавець-орендар повинен буде враховувати змінні орендні платежі, що виникають при угоді продажу зі зворотною орендою, у зобов'язаннях щодо оренди. Нова модель обліку змінних платежів вимагатиме переоцінки й, можливо, перерахунку угод купівлі-продажу зі зворотною орендою, укладених з 2019 року. Операція продажу зі зворотною орендою — це коли підприємство продає актив і орендує його ж у нового власника на певний період. Нова поправка доповнює вимоги МСФЗ 16 щодо продажу та зворотної оренди, та уточнює, що орендар-продавець не повинен визнавати жодної суми прибутку або збитку, що стосується права користування, збереженого за ним. Але це не позбавляє його права визнавати ті прибутки чи збитки, що пов'язані з частковим чи повним припиненням такої оренди.

Рада МСФЗ внесла зміни до МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» та МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» щодо вимог до розкриття інформації у фінансовій звітності про угоди з фінансування постачальників. Нові поправки дозволили підвищити прозорість механізмів фінансування постачальників, а саме оцінювати вплив угод на зобов'язання та грошові потоки компанії. Поправки застосовуються також до таких угод, як фінансування ланцюжка постачання, фінансування кредиторської заборгованості чи зворотний факторинг. Зміни до МСФЗ 7 та МСБО 7 включають також вимоги до розкриття: умов угод про фінансування; балансову вартість фінансових зобов'язань, що є частиною угод про фінансування постачальників та статті, в яких відображені ці зобов'язання; балансову вартість фінансових зобов'язань, згідно з якими постачальники вже отримали оплату від постачальників фінансових послуг; діапазону термінів оплати за фінансовими зобов'язаннями, які є частиною цих угод. Згідно з поправками, компанії тепер мають розкривати тип та вплив негрошових змін балансової вартості фінансових зобов'язань, які стосуються угод про фінансування постачальників [11].

У червні 2025 року Міністерство фінансів України оприлюднило український переклад нового Стандарту бухгалтерського обліку МСФЗ 18 «Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності». Відповідно, для компаній, які звітують за МСФЗ, застосування цього стандарту є обов'язковим при складанні фінансової звітності за звітні періоди, які починаються з 1 січня 2027 року або пізніше. Варто звернути увагу на ключові оновлення, що стосуються:

1. Структури звіту про прибутки або збитки. Загалом, МСФЗ 18 запроваджує визначену структуру для звіту про прибутки або збитки. Основна мета цієї структури — зменшити непослідовність у звітуванні, щоб допомогти користувачам фінансової

звітності розуміти інформацію та порівнювати фінансові показники компаній більш об'єктивно. Статті класифікуватимуться в одну з п'яти категорій: операційна, інвестиційна, фінансова, податки на прибуток та припинена діяльність.

2. МСФЗ 18 надає загальні рекомендації щодо класифікації, зокрема виокремлюючи три основні категорії — операційну, інвестиційну та фінансову. Також МСФЗ 18 вимагає подання окремих підсумкових сум, зокрема «операційні прибутки або збитки», «прибутки або збитки», «прибутки або збитки до фінансування та податків на прибуток». Крім того, МСФЗ 18 вводить спеціальні вимоги до розкриття. По-перше, управлінський персонал може визначити власні показники — «альтернативні показники ефективності» (скоригована EBITDA). По-друге, витрати в операційній категорії можуть бути подані за характером, функцією або комбінацією. МСФЗ 18 містить рекомендації щодо вибору підходу. Якщо статті подано за функцією, компанія зобов'язана розкривати інформацію за характером щодо окремих витрат.

3. МСФЗ 18 наводить доопрацьовані вимоги щодо принципів агрегування та дезагрегування, які зосереджені на групуванні статей на підставі спільних характеристик. Ці принципи застосовуються до всієї фінансової звітності і використовуються для визначення того, які статті подавати в основних фінансових звітах, і яка інформація розкриватиметься в примітках.

4. МСФЗ 18 вносить деякі інші обмежені зміни до подання та розкриття інформації у фінансовій звітності. Зокрема, МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» змінюється таким чином: визначено, що «операційні прибутки або збитки» є відправною точкою для звірки грошових потоків від операційної діяльності; вилучено існуючий вибір варіантів щодо подання відсотків та дивідендів, сплачених та отриманих.

На думку експертів, нові вимоги покращать порівнянність фінансових показників схожих компаній, особливо в частині «операційного прибутку або збитку». Крім того, вимоги до розкриття інформації про показники результатів діяльності, визначені управлінським персоналом, підвищать прозорість звітування таких показників. МСФЗ 18 замінить МСБО 1 «Подання фінансової звітності», проте багато з існуючих принципів МСБО 1 залишаться незмінними, за винятком незначних модифікацій. МСФЗ 18 не вплине на визнання чи оцінку статей фінансової звітності, але може вплинути на показник, який компанія подає у звітності як «операційні прибутки або збитки». Зміни у поданні та розкритті інформації відповідно до вимог МСФЗ 18 можуть вимагати змін в облікових системах і процесах для багатьох компаній, тому їм вже зараз слід зосередитися на підготовці до впровадження нових вимог [14].

Оновлення від Ради МСБО за грудень 2025 року привернули увагу не стільки переліком самих проєктів, скільки потенційними змінами в технології підготовки звітності, трансформацією структури грошових потоків та новими підходами до формування професійних суджень. Йдеться про такі зміни:

- Подання і узгодження грошових потоків. Рада МСБО прийняла низку попередніх рішень, які здатні вплинути на те, як компанії будуть пояснювати користувачам свої показники грошових потоків і як забезпечувати порівнянність класифікації.
- Розширено визначених управлінським персоналом показників результатів діяльності на грошові потоки. Запропоновано перенести вимоги щодо таких показників у МСФЗ 18 «Подання і розкриття інформації фінансові звітності» замість МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» і розширити визначення, щоб воно охоплювало також підсумки грошових надходжень і їх вибуття.

- Класифікація грошових потоків: зони, де найчастіше виникає непорівнянність. Рада МСБО вирішила досліджувати розробку вимог щодо класифікації, зокрема: платежі пов'язані з придбанням об'єднання бізнесу, грошові потоки за похідним інструментами, надходження державних грантів.
- Вимоги щодо відображення припиненої діяльності у Звіті про рух грошових коштів.
- МСБО 37: перехід до суворішої доказової бази через критерій «немає практичної можливості уникнути».
- Проект змін до МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства». Рада МСБО зробила уточнення, що «подібні суб'єкти» для цілей опції справедливої вартості включають суб'єктів, для яких інвестування в асоційовані спільні підприємства є основною діяльністю, публікація очікується у лютому 2026 року [15].

Серед новацій 2025 року для вітчизняного бізнесу було також прийняття Кабінетом Міністрів України проекту змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [10]. Головна новація передбачає запровадження обов'язкової звітності зі сталого розвитку для окремих категорій підприємств, що є важливим кроком до євроінтеграції та підвищення прозорості бізнесу. Ключові зміни та нововведення:

1. Впровадження обов'язкової звітності зі сталого розвитку. Вперше на законодавчому рівні передбачається складання, подання та оприлюднення звітності зі сталого розвитку для окремих категорій підприємств. Така звітність міститиме інформацію про вплив компанії на екологію, соціальні питання, трудові відносини, права людини, антикорупційну діяльність, а також про те, як ці питання впливають на діяльність підприємства. Інформація про сталий розвиток подаватиметься за Європейськими стандартами (ESRS) у вигляді окремого розділу звіту з управління. Подання відбуватиметься в єдиному електронному форматі за таксономією, що спростить аналіз і доступ до інформації. Передбачається, що звітність зі сталого розвитку подається разом із фінансовою звітністю і є її невід'ємною частиною. Нова звітність стосується великих підприємств та материнських компаній великих груп, а також середніх і малих підприємств, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку капіталу. Нові правила впроваджуватимуться поетапно. Так, великі підприємства та материнські підприємства великої групи, які мають понад 500 працівників — звітують у 2028 році. Інші великі підприємства та материнські підприємства великої групи — у 2029 році. Середні та малі підприємства з цінними паперами на біржі — у 2030 році. Запровадження звітності зі сталого розвитку створить рівні умови для українських і європейських компаній на міжнародних ринках, сприятиме залученню інвестицій та підвищить конкурентоспроможність, а також сприятиме виконанню зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію.

2. Оновлення критеріїв для визначення категорій підприємств. Критерії для визначення мікро-, малих, середніх і великих підприємств оновлено з урахуванням інфляції та рекомендацій Європейської комісії. Це дозволить зменшити адміністративне навантаження та уникнути необґрунтованого потрапляння підприємств у категорії з жорсткішими вимогами.

3. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності для державних підприємств. Державні підприємства та компанії, де понад 50% акцій належать державі, зобов'язані вести облік і звітність за МСФЗ, а також складати звіт про управління. Це підвищить прозорість і підзвітність державного сектору економіки та спростить доступ до міжнародних ринків капіталу [16].

На думку експертів євроінтеграційний вектор України робить звітність зі сталого розвитку обов'язковою. Ми спостерігаємо наймасштабнішу реформу обліку з часів запровадження МСФЗ — перехід від пріоритету прибутку до концепції «люди та планета». Впровадження ESG-процесів стає критичним для доступу до капіталу, адже банки та інвестори вже оцінюють кліматичні ризики як частину фінансового стану компанії. Крім того, синхронізація нефінансових даних із фінансовою звітністю мінімізує зауваження аудиторів. Завчасна підготовка — це інвестиція, що дозволить уникнути відмов у кредитуванні та операційних ризиків у майбутньому.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Еволюція МСФЗ протягом останніх п'яти років (2020–2025 рр.) була безпрецедентною за своєю швидкістю та глибиною. Ключові зміни, впроваджені Радою з МСФЗ, значно вийшли за межі технічного оновлення, ставши каталізатором фундаментальної трансформації того, як компанії обліковують свою діяльність, звітують про неї та як цю інформацію сприймають інвестори. Регуляторні органи продемонстрували здатність оперативно реагувати на глобальні шоки (пандемія, інфляція,) шляхом внесення цільових поправок до стандартів. Ці зміни були спрямовані на забезпечення доцільності та практичності обліку в умовах невизначеності, але також вимагали від компаній постійного моніторингу та швидкого коригування облікових політик. Зміни в МСФЗ мають прямий вплив на оцінку ефективності та інвестиційну привабливість. Наприклад, нові правила обліку змінюють часове визнання доходів та зобов'язань (особливо у фінансовому секторі), що, своєю чергою, може впливати на податкові зобов'язання, ковенанти за кредитами та сприйняття ринку.

Впровадження нових стандартів підтвердило, що стандарти стають дедалі складнішими, вимагаючи значних інвестицій у переобладнання ПЗ, зміну бізнес-процесів та підвищення кваліфікації персоналу. Варто погодитись, що окремим компаніям може бути складно ідентифікувати показники результатів діяльності, що вимагатиме здійснення більш комплексних процедур для їхньої оцінки. Це підкреслює необхідність стратегічного підходу до імплементації нових вимог, а не лише тактичного їх виконання.

Динамічна природа МСФЗ вимагає від фахівців безперервного моніторингу оновлень, оскільки це є запорукою релевантності звітності та її повної відповідності регуляторним вимогам. Адаптація до змін не лише мінімізує юридичні ризики, а й закладає фундамент для прийняття зважених управлінських рішень, зміцнюючи довіру інвесторів. Оскільки стандарти еволюціонують синхронно з глобальним бізнес-середовищем, глибоке розуміння цих трансформацій є критично необхідним для бухгалтерів, аудиторів та фінансових аналітиків. Найважливішим трендом є зміщення фокусу з виключно фінансових показників на комплексну корпоративну звітність.

Створення Ради МССР та її робота над глобальними стандартами ESG-розкриття сигналізують про те, що фінансова звітність майбутнього буде нерозривно пов'язана з інформацією про сталий розвиток, кліматичні ризики, природні ризики (біорізноманіття, екосистеми, екосистемні послуги) та соціальні аспекти. Це вимагає від компаній інтеграції цих даних у процеси прийняття рішень. Успіх компаній у наступному десятилітті залежатиме від їхньої здатності інтегрувати фінансові та нефінансові дані, використовуючи цифрові інструменти для забезпечення прозорості та відповідності новим, більш вимогливим стандартам комплексної звітності. Таким чином, останні п'ять років в історії МСФЗ — це не просто період поправок, а етап формування нової, більш прозорої, комплексної та економічно-орієнтованої моделі фінансової звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Леженко Л. І., Кругла М. М. Історичні аспекти впровадження МСФЗ (IFRS) у світі і в Україні. Підприємництво і торгівля. 2024. № 41. С. 54–60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-07> [in Ukrainian]
2. Kostyakova A. Reporting without borders: Ukrainian realities in the context of IFRS. Economy and society. 2025. No. 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-108>
3. Акімова Н. та ін. Моделі формування обліково-аналітичної системи фінансової та управлінської звітності на основі інформаційної платформи МСФЗ. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice. 2022. Vol. 6, No. 47. P. 198–217. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3867> [in Ukrainian]
4. Усатенко О. В. Трансформація принципів бухгалтерського обліку під впливом МСФЗ. Актуальні питання економічних наук. 2025. № 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18157182> [in Ukrainian]
5. Зубілевич С. Розкриття невизначеності через війну у фінансовій звітності за МСФЗ. Вісник Національного університету водних ресурсів та екологічної інженерії. Серія: Економічні науки. 2023. № 2 (102). С. 56–68. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve220235> [in Ukrainian]
6. Szekeres A. Verification of net profit during transition to IFRS. Economica. 2025. Vol. 16, No. 3-4. DOI: <https://doi.org/10.47282/economica/2025/16/3-4/15623>
7. Szekeres A., Ildikó O., Tömöri G. Дослідження наслідків переходу щодо МСФЗ на основі аналізу Du-Pont. Montenegrin Journal of Economics. 2026. Vol. 22, No. 1. P. 177–185. DOI: <https://doi.org/10.14254/1800-5845/2026.22-1.14>
8. Шарма А., Бансал М. МСФЗ 16 в аеропортах з регулюванням норми прибутковості: якісне дослідження наслідків та проблем. Якісні дослідження фінансових ринків. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1108/QRFM-02-2025-0059>
9. Бакри А. Е. А. Наслідки впровадження МСФЗ 9 для ефективності банків країни Ради співробітництва арабської держави Перської затоки. Корпоративне управління. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1108/CG-05-2025-0286>
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://www.interbuh.com.ua/ru/documents/oneregulations/870> (дата звернення: 18.03.2026). [in Ukrainian]
11. Нестеренко К. МСФЗ (IFRS) 2025: ключові зміни та нюанси переходу. Finacademy : вебсайт. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/neobhodimost-perehoda-na-msfo> (дата звернення: 18.03.2026). [in Ukrainian]
12. Реформа ставок: комісії за резервне відхилення та конвертацію IBOR у 2025 році. LIGA ZAKON. 15 жовтня 2024. URL: <https://cutt.ly/EtWFyRoL> (дата звернення: 18.03.2026). [in Ukrainian]
13. Концептуальна основа фінансової звітності. Міністерство фінансів України : офіційний вебсайт. 2019. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf (дата звернення: 18.03.2026). [in Ukrainian]
14. МСФЗ 18: нові вимоги до фінансової звітності. PwC Ukraine. 2024. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/publications/2025/msfz-18-novyy-standart-finansovoyi-zvitnosti.html> (дата звернення: 18.03.2026). [in Ukrainian]
15. Уряд схвалив зміни до Закону про бухгалтерський облік: що зміниться для бізнесу. Міністерство фінансів України: офіційний вебсайт. 25 жовтня 2024. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/uriad_skhvaliv_zmini_do_zakonu_pro_bukhgalterskii_oblik_shcho_zminitsia_dlia_biznesu-5212 (дата звернення: 18.03.2026). [in Ukrainian]
16. Харламова О. Грудневі рішення Ради МСБО: що саме варто перевірити у підготовці звітності за 2025-2026 роки. Агентство з Міжнародних стандартів фінансової звітності : вебсайт. 2026. URL: <https://amsfo.com.ua/hrudnevi-rishennia-rady-msbo-2025/> (дата звернення: 18.03.2026). [in Ukrainian]

Mariana Sulyma

PhD in Economics, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Finance
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-5297-7388
e-mail: m.sulyma@kubg.edu.ua

IFRS TRANSFORMATION: FROM FINANCIAL INDICATORS TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT STANDARDS

Abstract. The article examines the transformation of the International Financial Reporting Standards (IFRS) system over the past 5 years. Their practical impact on the activities and reporting of domestic enterprises is analyzed. The period 2020–2025 is considered, which was marked by both planned and unpredictable changes in response to global events (the COVID-19 pandemic, inflation). The main focus is on such key changes as the introduction of IFRS 17 “Insurance Contracts” and IFRS 18 “Presentation and Disclosure of Information in Financial Statements.” Important amendments to existing standards IFRS 9 Financial Instruments, IFRS 16 Leases, IAS 1 Presentation of Financial Statements, and IAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets are also examined. The article analyzes not only technical changes, but also their impact on indicators, business processes, data systems, and decision-making by companies. It also examines the integration of non-financial reporting, in particular the impact of the International Sustainability Standards Board (ISSB) and the implementation of IFRS S1 “General requirements for disclosure of financial information related to sustainable development” and IFRS S2 “Disclosure of information related to climate change.” The article analyzes how these changes require businesses to modernize their accounting systems to comply with the new IFRS requirements, update their accounting policies, review key financial indicators (EBITDA and profit), and strengthen internal controls.

Keywords: IFRS; ESG reporting; financial reporting; accounting policies; business.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Lezhnenko, L. I., & Kruhla, M. M. (2024). Historical aspects of IFRS implementation in the world and in Ukraine. *Entrepreneurship and Trade*, (41), 54–60. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-07> [in Ukrainian]
2. Kostyakova, A. (2025). Reporting without borders: Ukrainian realities in the context of IFRS. *Economy and Society*, (74). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-108>
3. Akimova, N., et al. (2022). Models of formation of the accounting and analytical system of financial and management reporting based on the IFRS information platform. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 6(47), 198–217. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.6.47.2022.3867> [in Ukrainian]
4. Usatenko, O. V. (2025). Transformation of accounting principles under the influence of IFRS. *Current Issues of Economic Sciences*, (18). <https://doi.org/10.5281/zenodo.18157182> [in Ukrainian]
5. Zubilevych, S. (2023). Disclosure of uncertainty due to war in financial statements under IFRS. *Bulletin of the National University of Water and Environmental Engineering. Series: Economic Sciences*, 2(102), 56–68. <https://doi.org/10.31713/ve220235> [in Ukrainian]
6. Szekeres, A. (2025). Verification of net profit during transition to IFRS. *Economica*, 16(3-4). <https://doi.org/10.47282/economica/2025/16/3-4/15623>
7. Szekeres, A., Ildikó, O., & Tömöri, G. (2026). Study of the consequences of the transition to IFRS based on Du-Pont analysis. *Montenegrin Journal of Economics*, 22(1), 177–185. <https://doi.org/10.14254/1800-5845/2026.22-1.14>
8. Sharma, A., & Bansal, M. (2025). IFRS 16 in airports with rate-of-return regulation: A qualitative study of consequences and problems. *Qualitative Research in Financial Markets*. <https://doi.org/10.1108/QRFM-02-2025-0059> [in Ukrainian]
9. Bakry, A. E. A. (2025). Consequences of IFRS 9 implementation for the efficiency of banks in the GCC countries. *Corporate Governance*. <https://doi.org/10.1108/CG-05-2025-0286> [in Ukrainian]
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (1999, July 16). *On accounting and financial reporting in Ukraine*: Law of Ukraine No. 996-XIV. Retrieved from <http://www.interbuh.com.ua/ru/documents/oneregulations/870> [in Ukrainian]
11. Nesterenko, K. (2026). *IFRS 2025: Key changes and nuances of the transition*. Finacademy. Retrieved from <https://finacademy.net/ua/materials/article/neobhodimost-perehoda-na-msfo> [in Ukrainian]
12. LIGA ZAKON. (2024, October 15). *Reform of rates: Commissions for reserve deviation and IBOR conversion in 2025*. Retrieved from <https://cutt.ly/EtWFyRoL> [in Ukrainian]

13. Ministry of Finance of Ukraine. (2019). *Conceptual framework for financial reporting*. Retrieved from https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf [in Ukrainian]
14. PwC Ukraine. (2024). *IFRS 18: New requirements for financial reporting*. Retrieved from <https://www.pwc.com/ua/uk/publications/2025/msfz-18-novyv-standart-finansovoyi-zvitnosti.html> [in Ukrainian]
15. Ministry of Finance of Ukraine. (2024, October 25). *The government approved changes to the Law on Accounting: What will change for business*. Retrieved from https://mof.gov.ua/uk/news/uriad_skhvaliv_zmini_do_zakonu_pro_bukhgalterskii_oblik_shcho_zminitsia_dlia_biznesu-5212 [in Ukrainian]
16. Kharlamova, O. (2026). *December decisions of the IASB: What exactly should be checked in the preparation of reporting for 2025-2026*. Agency for International Financial Reporting Standards. Retrieved from <https://amsfo.com.ua/hrudnevi-rishennia-rady-msbo-2025/> [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 19.02.26

Рецензовано 05.03.26

Опубліковано 19.03.2026 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.